

2002). Ko dijaki prebirajo gradivo, ki jim je predstavljeno kot neposredno povezano z njihovimi osebnimi interesi, je njihovo razumevanje boljše kot takrat, ko berejo zgolj zaradi rezultatov oziroma ocen (Vansteenkiste et al., 2006). Dijaki bolje razumejo bralna gradiva, povezana z neposrednimi izkušnjami ali laboratorijskimi aktivnostmi, kot pa gradiva, ki niso tako relevantna (Guthrie et al., 2006). Poleg tega se dijaki bolj poglobijo v besedila, označena kot “zanimiva”, kot v druga besedila (Schiefele, 1999).

Spodbujanje avtonomije. Zaznava avtonomije, ki je glavni element notranje motivacije, se poveča, kadar dobijo dijaki v razredu priložnost za izbiro in nadzor (Skinner et al., 2008). Učitelji imajo na razpolago cel razpon načinov, kako deliti nadzor s svojimi dijaki (Flowerday et al., 2000). Kadar se učitelji izobrazijo o delitvi nadzora (npr. omogočijo dijakom, da sami izberejo besedilo, ali jih povabijo, da komentirajo odločitve), se zavzetost dijakov v razredu poveča (Reeve et al., 2004).

Vprašanja, ki se v raziskavi PISA 2009 in 2012 nanašajo na individualno bralno zavzetost, so razporejena med vprašanja, povezana z bralno motivacijo (interesom, avtonomijo in socialno interakcijo) in z bralnimi navadami, tako v tiskani kot v elektronski obliki. Vprašanja, ki se nanašajo na učno okolje v povezavi z bralno zavzetostjo, so vključena v kontekst vprašanj o aktivnostih v razredu.

Metakognicija pri branju

Pomen metakognicije

Tako kot bralna zavzetost je tudi metakognicija pomembno povezana z bralno uspešnostjo, nanjo pa vplivata poučevanje oziroma učenje. Povezavo med bralno uspešnostjo in metakognicijo so pokazale številne študije (Artelt et al., 2001; Brown, et al., 2004). Eksplicitno oziroma formalno poučevanje metakognitivnih strategij naj bi vodilo k izboljšanemu razumevanju besedil in k boljši uporabi informacij.

Domnevno postane bralec neodvisen od učitelja takrat, ko usvoji te strategije predelave besedil in jih uporablja brez večjih težav. Z uporabo teh strategij se lahko bralec učinkovito sooči z besedilom tako, da dojame branje kot problemsko nalogo, ki zahteva uporabo strateškega mišljenja, in da strateško razmišlja o reševanju problemov pri bralnem razumevanju. Splošna ugotovitev poročila Ameriškega nacionalnega odbora za branje (*The U.S. National Reading Panel*) iz leta 2000 je bila, da je slabo bralno pismenost mogoče izboljšati z eksplicitnim poučevanjem metakognitivnih spretnosti. To pomeni, da bralci takrat, ko jih izobrazimo o kognitivnih in metakognitivnih strategijah, pri bralnem razumevanju napredujejo bolj od dijakov, ki so bili deležni zgolj konvencionalnih učnih postopkov